

فصل اوّل

محلّہ ی ما

درس اول: همسایگی ما

۱ خانه‌ی ما در محله‌ای از یک شهر یا روستا قرار دارد.

۲ هر یک از ما ساکن یک محله هستیم.

۳ محله قسمتی از یک شهر یا روستاست که در آن گروهی از

مردم در همسایگی یکدیگر زندگی می‌کنند.

۴ در هر محله، خوب است همسایه‌ها از حال یکدیگر باخبر

باشند، به هم کمک کنند و با هم مهربان باشند.

۵ پیامبر گرامی ما حضرت محمد (ص) فرموده‌اند: «اگر می‌خواهید خدا و پیامبر، شما را دوست داشته باشند،

امانت‌دار و راستگو باشید و با همسایگان خود به نیکی رفتار کنید.»

۶ برای زندگی در محله مقرراتی وجود دارد و ما اجازه نداریم با سروصدا، همسایه‌ها را ناراحت کنیم.

۷ اگر فردی در همسایگی ما مریض باشد یا یکی از همسایه‌ها بچه‌ی خود را خوابانده باشد یا یک نفر در حال

درس خواندن یا مطالعه باشد، باید:

الف) در زمان استراحت همسایه‌ها، در کوچه توپ‌بازی یا در خانه سروصدا نکنیم.

ب) در خانه صدای رادیو و تلویزیون را بلند نکنیم.

پ) در ساختمان محل زندگی خود یا کوچه و خیابان محله‌مان ترکه‌بازی نکنیم.

ت) موقع خداحافظی با مهمان‌ها، با صدای بلند صحبت نکنیم.

ث) زباله‌ها را در جای مخصوص بگذاریم تا محل زندگی همسایه‌ها کثیف و آلوده نشود.

پاسخ درست را علامت (X) بزنید.

۱. به قسمتی از یک شهر یا روستا که در آن گروهی از مردم در همسایگی یک‌دیگر زندگی می‌کنند، چه می‌گویند؟

- ☐ الف) منطقه ☐ ب) ناحیه ☐ ج) محله ☐ د) بخش

۲. این سخن از کیست؟

«اگر می‌خواهید خدا و پیامبر، شما را دوست داشته باشند،

امانت‌دار و راستگو باشید و با همسایگان خود به نیکی رفتار کنید.»

- ☐ الف) حضرت محمد (ص) ☐ ب) حضرت علی (ع)
☐ ج) امام رضا (ع) ☐ د) امام حسین (ع)

۳. کدام مورد از همکاری بین همسایه‌ها می‌باشد؟

- ☐ الف) نظافت محله ☐ ب) عیادت بیماران
☐ ج) برگزاری مراسم سوگواری ☐ د) همه‌ی موارد

۴. کدام مورد از مقررات یک محله **نمی‌باشد**؟

- ☐ الف) کمک و یاری در هنگام مشکلات ☐ ب) پارک اتومبیل جلوی پارکینگ همسایه
☐ ج) نظافت و پاکیزگی ☐ د) رعایت حقوق دیگران

۵. در محله‌ی خود، زباله‌ها را در جای مخصوص می‌گذاریم تا محل زندگی همسایه‌ها و نشود.

- ☐ الف) کثیف و نامرتب ☐ ب) آلوده و زشت
☐ ج) کثیف و آلوده ☐ د) زشت و نامرتب

در جاهای خالی کلمات مناسب بنویسید.

۱. هر یک از ما ساکن یک هستیم.

۲. قسمتی از یک یا که در آن گروهی از مردم در همسایگی یک‌دیگر زندگی می‌کنند، محله نام دارد.

۳. نه تنها خطرناک است و به ما آسیب می‌رساند، بلکه همسایه‌ها را هم آزار می‌دهد.

۴. زباله‌ها را در جای مخصوص می‌گذاریم تا محل زندگی کثیف و آلوده نشود.

عبارت‌های درست و نادرست را با علامت (X) مشخص کنید.

درست نادرست

☐	☐
☐	☐
☐	☐

۱. موقع خدا حافظی با مهمان‌ها، باید با صدای بلند صحبت کنیم.
۲. برای انجام کارهای محله‌ی خود با یک دیگر همدلی و همکاری می‌کنیم.
۳. نباید در زمان استراحت همسایه‌ها در کوچه توپ‌بازی یا سروصدا کنیم.

به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

۱. منظور از محله چیست؟

۲. افراد یک محله چگونه به یک دیگر کمک می‌کنند؟

۳. پیامبر گرامی (ص) درباره‌ی حقوق و رفتار با همسایگان چه فرموده‌اند؟

۴. برای زندگی در یک محله یا آپارتمان، چه قوانین و مقرراتی را باید رعایت کنیم؟ (۴ مورد)

۵. ۴ مورد از همکاری بین همسایه‌ها را بنویسید.

۶ با توجه به تصویر مقابل، کدام حق همسایه رعایت نشده است؟ به نظر شما برای حل این مشکل چه باید کرد؟

درس دوم: اینجا محله‌ی ماست

یکی از محل‌های اجتماع مردم در محله، مسجد است.

مردم در مسجد علاوه بر عبادت خدا با یکدیگر آشنا می‌شوند، از حال هم خبر می‌گیرند و برای حل

مشکلات محله‌ی خود با یکدیگر مشورت می‌کنند.

مسجد محل برگزاری مراسمی چون دعا، عزاداری و

جشن‌های مربوط به عیدهای مذهبی است.

در بیشتر محله‌ها یک بوستان یا فضای سبز وجود دارد

که مردم برای استراحت و ورزش به آنجا می‌روند.

برخی از بوستان‌ها، وسایل بازی و ورزش مخصوص

کودکان دارند.

همه‌ی ما باید برای تمیز نگه داشتن بوستان و مراقبت از

آن تلاش کنیم. مثلاً:

• چمن‌ها را لگد نکنیم.

• گل‌ها را نچینیم.

• به وسایل بازی آسیب نرسانیم.

• زباله‌ها را در سطل‌های مخصوص بریزیم.

با گذشت زمان، در محله تغییراتی به وجود می‌آید. مثل نقل مکان به محل دیگر، تغییر شکل و نوع

ساختمان‌ها و ایجاد امکانات عمومی جدید.

مسجد

پارک بازی

نمای قدیمی محله

نمای جدید محله

پاسخ درست را علامت (X) بزنید.

۱. یکی از محل‌های اجتماع مردم در محله، است.
- ☐ الف) مدرسه ☐ ب) خانه ☐ ج) مسجد ☐ د) بوستان

۲. کدام مراسم در مسجد برگزار نمی‌شود؟

- ☐ الف) دعا ☐ ب) استراحت و ورزش
- ☐ ج) عزاداری ☐ د) جشن‌های مذهبی

۳. مردم یک محله در مسجد برای حلّ مشکلات خود با یک‌دیگر می‌کنند.

- ☐ الف) همکاری ☐ ب) عبادت ☐ ج) دعا ☐ د) مشورت

۴. مردم پشت سر امام جماعت در صف‌های منظم رو به می‌ایستند و نماز می‌خوانند.

- ☐ الف) قبله ☐ ب) محراب ☐ ج) مسجد ☐ د) منبر

۵. در بیش‌تر محله‌ها، مردم برای استراحت و ورزش به کجا می‌روند؟

- ☐ الف) مسجد ☐ ب) باغ ☐ ج) بوستان ☐ د) پایگاه بسیج

۶. کدام مورد از تغییرات یک محله در اثر گذشت زمان می‌باشد؟

- ☐ الف) نقل مکان به محلّ دیگر
- ☐ ب) تغییر شکل و نوع ساختمان‌ها
- ☐ ج) ایجاد امکانات عمومی جدید
- ☐ د) همه‌ی موارد

در جاهای خالی کلمات مناسب بنویسید.

۱. یکی از محل‌های اجتماع مردم در محله، است.
۲. مسجد محلّ برگزاری مراسمی چون دعا، عزاداری و جشن‌های مربوط به است.
۳. مردم در مسجد علاوه بر با یک‌دیگر آشنا می‌شوند و از حال هم‌خبر می‌گیرند.
۴. در بیش‌تر محله‌ها یک بوستان یا فضای سبز برای و مردم است.
۵. همه‌ی ما باید برای تمیز نگه‌داشتن و مراقبت از آن تلاش کنیم.
۶. با گذشت زمان، در تغییراتی به‌وجود می‌آید.

عبارت‌های درست و نادرست را با علامت (X) مشخص کنید.

درست نادرست

☐	☐
☐	☐
☐	☐

۱. در بوستان، نباید گل‌ها را بچینیم.

۲. ایستگاه اتوبوس یا کتابخانه از مکان‌های عمومی در بوستان است.

۳. امام جماعت عقب‌تر از همه در محراب می‌ایستد.

به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.

۱ با گردش در یک محله چه چیزهایی را می‌توان مشاهده کرد؟ (۴ مورد)

۲ مردم در مسجد علاوه بر عبادت، چه کارهای دیگری انجام می‌دهند؟ (۳ مورد)

۳ مسجد، محل برگزاری چه مراسمی است؟ (۳ مورد)

۴ مردم برای چه به بوستان می‌روند؟

۵ برای تمیز نگه داشتن و مراقبت از بوستان محله‌ی خود چه باید بکنیم؟ (۳ مورد)

۶ با گذشت زمان چه تغییراتی در محله به وجود می‌آید؟ (۳ مورد)

۷ مردم در مسجد و پشت سر امام جماعت چگونه نماز می‌خوانند؟

۸ تصویر زیر، محله‌ی قدیمی در اطراف کدام میدان و شهر را نشان می‌دهد؟

درس سوم: خرید و فروش در محله

۱ در هر محله مکان‌هایی برای تولید بعضی کالاها یا دادن بعضی خدمات به مردم وجود دارد که هدف آن‌ها رفع نیازهای ساکنان محله است.

۲ در هر محله، امکاناتی برای استفاده‌ی همه‌ی مردم ایجاد شده است که این امکانات به همه‌ی مردم تعلق دارند.

۳ از جمله امکانات عمومی هر محله، ایستگاه اتوبوس، تلفن عمومی، دستگاه خودپرداز پول، بانک، فروشگاه، بوستان و ... می‌باشد.

۴ پولی که از راه کار کردن به دست می‌آید، درآمد نام دارد.

۵ ما نباید همه‌ی پولی را که به دست می‌آوریم خرج کنیم و مقداری از آن را باید برای زمان‌هایی که نیاز داریم، پس‌انداز کنیم.

۶ پولی که برای خرید کالاهای موردنیاز خرج می‌کنیم، هزینه نامیده می‌شود.

۷ جدولی که در آن درآمد، هزینه و پس‌انداز نشان داده شده است، جدول بودجه نام دارد.

۸ وقتی می‌خواهیم کالایی بخریم، باید به نکته‌هایی مثل قیمت، کیفیت، علاقه و جنس آن توجه کنیم و در خرید دقت کرده و با دیگران مشورت کنیم.

فروشگاه

باجه تلفن عمومی

بانک

ایستگاه اتوبوس

پاسخ درست را علامت (X) بزنید.

۱ هدف از به وجود آمدن مکان‌هایی برای تولید بعضی کالاها و خدمات در هر محله چیست؟

- ☐ الف) رفع نیازهای ساکنان محله
☐ ب) زیباسازی محله
☐ ج) خدمت‌رسانی به افراد خاص
☐ د) همه‌ی موارد

۲ جدولی که در آن درآمد و هزینه و پس‌انداز نشان داده شده است، جدول نام دارد.

- ☐ الف) درآمد
☐ ب) بودجه
☐ ج) هزینه‌ها
☐ د) خرید

۳ هنگام خرید یک کالا به کدام مورد باید توجه داشته باشیم؟

- ☐ الف) کیفیت
☐ ب) قیمت
☐ ج) علاقه
☐ د) همه‌ی موارد

۴ به پولی که برای خرید کالاهای مورد نیاز خرج می‌کنیم، چه می‌گویند؟

- ☐ الف) درآمد
☐ ب) پس‌انداز
☐ ج) هزینه
☐ د) بودجه

عبارت‌های زیر را ادامه دهید.

۱- پولی که از راه کار کردن به‌دست می‌آید؛ نام دارد.

۲- پولی که برای خرید کالاهای مورد نیاز خرج می‌کنیم، نامیده می‌شود.

۳- ما نباید همه‌ی پولی را که به‌دست می‌آوریم خرج کنیم و باید مقداری از آن پول را برای زمان‌هایی که نیاز داریم، کنیم.

۴- به جدولی که در آن درآمد، و نشان داده شده است، جدول بودجه می‌گوییم.

عبارت‌های درست و نادرست را با علامت (X) مشخص کنید.

درست نادرست

۱. امکاناتی که برای استفاده‌ی مردم در هر محله ایجاد شده، متعلق به همه‌ی مردم است.

۲. پس‌انداز یعنی باید همه‌ی پولی را که به‌دست می‌آوریم، خرج نکنیم.

۳. پول توجیبی شما، همان درآمد شماست.

به سؤالات زیر با دقت و کامل پاسخ دهید.

۱ امکاناتی مانند تلفن عمومی و خودپرداز بانک چه نیازی از مردم را برآورده می‌کند؟

۲ در هر محله، گروهی از افراد، چگونه نیازهای مردم و ساکنان آن محله را تأمین می‌کنند؟

۳ منظور از امکانات عمومی چیست؟

۴ اصطلاحات زیر را تعریف کنید.

الف) درآمد:

ب) هزینه:

ج) پس‌انداز:

۵ جدول بودجه چیست؟

۶ برای خرید کالای مورد نیاز خود، به چه نکاتی باید توجه داشته باشیم؟ (۳ مورد)

۷ در تصویرهای زیر، هر یک از مکان‌ها چه خدماتی را به مردم محله می‌دهند؟

۸ چگونه می‌توانیم از امکانات عمومی به‌طور مناسب استفاده کنیم؟ (۳ مورد)

۹ خرید عاقلانه و درست چگونه است؟

۱۰ جدول بودجه‌ی زیر را با توجه به پول توجیبی خود در یک ماه، کامل کنید.

هفته‌ها	درآمد یا پول توجیبی	هزینه (پولی که خرج می‌کنید.)	پس‌انداز (پولی که ذخیره می‌کنید.)
هفته‌ی اول			
هفته‌ی دوم			
هفته‌ی سوم			
هفته‌ی چهارم			
.....			
جمع			

درس چهارم: نقشه‌ی محله‌ی ما

۱ برای تهیه‌ی نقشه از عکس هوایی استفاده می‌کنند.

۲ عکس هوایی را با هواپیما از بالای زمین می‌گیرند.

۳ نقشه‌ها در پیدا کردن مکان‌ها به ما کمک می‌کنند.

۴ اگر هیچ وقت به جایی نرفته باشیم، با استفاده از

نقشه می‌توانیم بفهمیم که آن محل کجاست و

چگونه و از چه راهی می‌توانیم به آن جا برویم.

۵ در کنار هر نقشه یک راهنما وجود دارد که اگر راهنما نباشد، نمی‌توانیم مکان‌های مختلف را روی نقشه

تشخیص دهیم.

۶ راهنمای نقشه، معنای رنگ‌ها و علامت‌های روی نقشه را مشخص می‌کند و کوه، جنگل، دریا، پل، خانه‌ها،

خیابان، فرودگاه و چیزهای دیگر را روی نقشه نشان می‌دهد.

نمونه‌ای از نقشه‌ی یک استان به همراه راهنمای آن

پاسخ درست را علامت (X) بزنید.

۱ نقشه‌ها چه کمکی به ما می‌کنند؟

- ☐ الف) پیدا کردن بیمارستان ☐ ب) پیدا کردن خیابان
☐ ج) پیدا کردن فرودگاه ☐ د) همه‌ی موارد

۲ برای تهیه‌ی نقشه از استفاده می‌کنند.

- ☐ الف) عکس زمینی ☐ ب) عکس هوایی ☐ ج) عکس رنگی ☐ د) عکس لیزری

۳ به چه وسیله می‌توانیم مکان‌های مختلف را روی نقشه تشخیص دهیم؟

- ☐ الف) عکس ☐ ب) کره‌ی جغرافیایی ☐ ج) راهنما ☐ د) فیلم

عبارت‌های زیر را ادامه دهید.

۱- برای تهیه‌ی نقشه از استفاده می‌کنند.

۲- عکس هوایی را با هواپیما از می‌گیرند.

۳- در پیدا کردن مکان‌ها به ما کمک می‌کنند.

۴- راهنمای نقشه، معنای و روی نقشه را مشخص می‌کند.

عبارت‌های درست و نادرست را با علامت (X) مشخص کنید.

درست نادرست

۱. اگر هیچ‌وقت به‌جایی نرفته باشیم، با استفاده از نقشه می‌توانیم بفهمیم آن محل کجاست.

۲. اگر از بالا به خیابان‌های یک محله نگاه کنیم، همه چیز را در اندازه‌های بزرگ‌تر می‌بینیم.

۳. در کنار هر نقشه یک راهنما وجود دارد.

به سؤالات زیر با دقت و کامل پاسخ دهید.

۱ برای تهیه‌ی نقشه از چه عکس‌هایی استفاده می‌شود؟

۲ عکس‌های هوایی را چگونه می‌گیرند؟

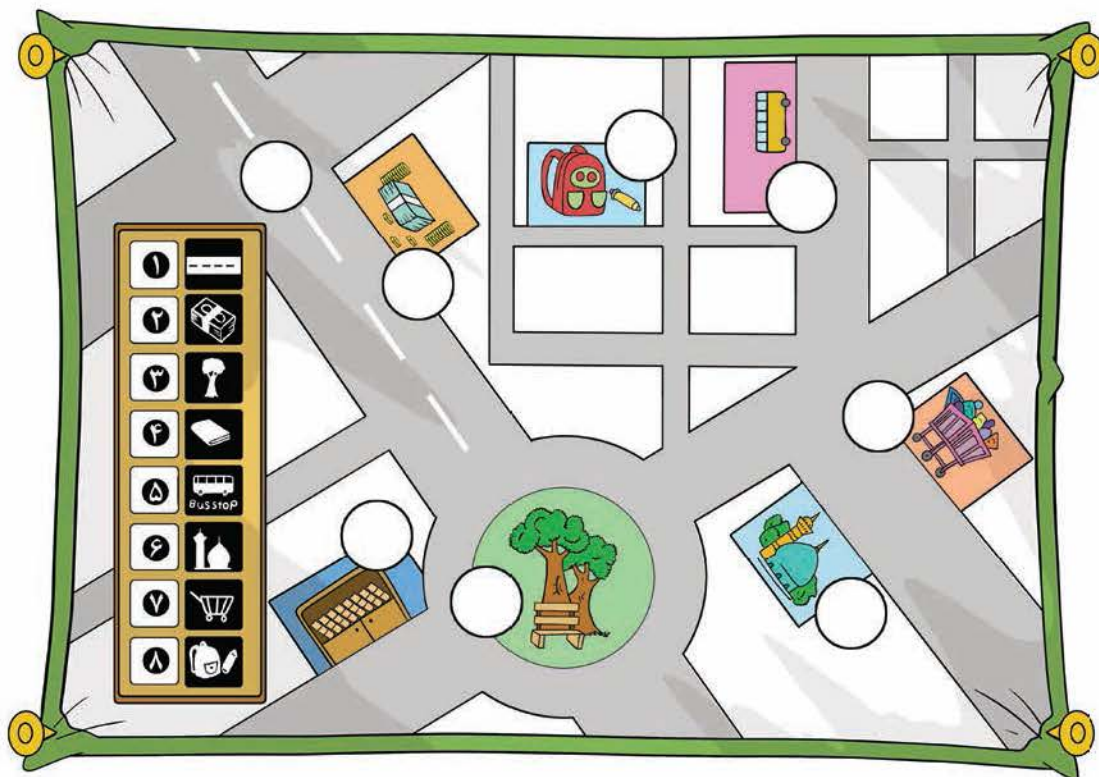
۳ نقشه‌ها چه کمکی به ما می‌کنند؟

۴ چگونه می‌توانیم نقشه را بخوانیم؟

۵ راهنمای نقشه چیست؟

۶ راهنمای نقشه چه کمکی به ما می‌کند؟

۷ با استفاده از راهنمای نقشه، بگویید هر عدد چه چیزی را روی نقشه نشان می‌دهد.

جدول

مرور فصل اول با جدول و سرگرمی

از مراسم برگزاری در مسجد است.	☐	☐	☐	۱
قسمتی از یک شهر یا روستاست.	☐	☐	☐	۲
یکی از محل‌های اجتماع مردم است.	☐	☐	☐	۳
گذشت آن باعث ایجاد تغییرات در محله می‌شود.	☐	☐	☐	۴
برای تهیه‌ی آن از عکس هوایی استفاده می‌کنند.	☐	☐	☐	۵
نمونه‌ای از همکاری بین همسایه‌ها در محله است.	☐	☐	☐	۶
امام جماعت در هنگام خواندن نماز در آن می‌ایستد.	☐	☐	☐	۷
پولی که برای خرید کالاهای مورد نیاز خرج می‌شود.	☐	☐	☐	۸
به جدول درآمد، هزینه و پس انداز می‌گویند.	☐	☐	☐	۹
محل استراحت و ورزش برای مردم محله است.	☐	☐	☐	۱۰
به وسیله‌ی آن نقشه خوانده می‌شود.	☐	☐	☐	۱۱
برای خرید عاقلانه لازم است.	☐	☐	☐	۱۲

فصل دوم

شهر من، روستای من

درس پنجم: زندگی در شهر و روستا

زن روستایی در حال بافتن قالی

۱ کشور ما ایران شهرهای زیبا و روستاهای آباد زیادی دارد.

۲ کار بیش‌تر روستاییان کشاورزی و باغداری است.

۳ بعضی از روستاییان علاوه بر کشاورزی به دام‌پروری و

تولید صنایع‌دستی مانند قالی و جاجیم مشغول‌اند.

۴ روستاییان با تولید محصولات کشاورزی برای خانواده‌ی

خود و مردم دیگر غذا فراهم می‌کنند.

۵ روستا از شهر کوچک‌تر و کم‌جمعیت‌تر است. به‌همین دلیل، بیش‌تر مردم روستا یک‌دیگر را می‌شناسند و

با هم خویشاوندند.

۶ اداره‌ی هر روستا به عهده‌ی شورای اسلامی آن روستا می‌باشد.

۷ مردم روستا خانه‌های ساده‌ی خود را در کنار مزرعه‌ها و باغ‌ها می‌سازند و از هوای تمیز و سالم استفاده

می‌کنند.

۸ در شهرها فعالیت کشاورزی وجود ندارد و بیش‌تر شهرنشینان در کارخانه‌ها، مغازه‌ها و اداره‌ها کار می‌کنند.

۹ معمولاً اداره‌ها، فروشگاه‌ها، بیمارستان‌ها و دانشگاه‌ها در مرکز شهر و کارخانه‌ها و کارگاه‌ها در اطراف شهر

قرار دارند.

۱۰ شهر، بزرگ‌تر و پرجمعیت‌تر از روستاست.

نمایی از یک روستا

نمایی از یک شهر

۱۱ اداره‌ی شهر را شهرداری به عهده دارد.

یکی از وظایف شهرداری، زیبا نگه داشتن شهر و حفظ پاکیزگی آن است.

عده‌ی کمی از مردم کشور ما زندگی عشایری دارند.

شغل اصلی **عشایر، دامپروری** است. آن‌ها برای چراندن دام‌ها

از جایی به جای دیگر کوچ می کنند.

عشایر معمولاً با هم خویشاوندند.

گوشت، لبنیات، گلیم و جاجیم از تولیدات عشایر است.

شهرهای بزرگ، شهرهایی هستند که بیش از یک میلیون

نفر جمعیت دارند.

در شهرهای بزرگ **امکانات بیشتری** مانند دانشگاه‌ها، بیمارستان‌ها، سینماها، سالن‌های نمایش، هتل‌ها و

پارک‌های بزرگ وجود دارد.

کشور ما را برای اداره‌ی بهتر، به قسمت‌های بزرگی تقسیم کرده‌اند که به هر یک از این قسمت‌ها **استان** می‌گویند.

هر استان تعدادی شهر و روستا دارد.

معمولاً بزرگ‌ترین و پرجمعیت‌ترین شهر هر استان، **مرکز آن استان** است که با انواع راه‌ها به شهرهای دور

و نزدیک آن استان مربوط می‌شود.

